

Мр Марко Пејовић, историчар
ОШ „Вук Караџић“,
Београд

УДК 791.2(=161.1)(497.1)“1945/1948”

Совјетски филмови приказани у Југославији у организацији Друштва за културну сарадњу Југославије са СССР-ом 1945–1948. године

Апстракт: Рад је посвећен пласману совјетских филмова у Југославији у организацији Друштва за културну сарадњу Југославије са СССР-ом непосредно после Другог светског рата. Размотрен је начин политичке употребе филма и његова динамика. Делимично је реконструисан репертоар пројекција до 1948. године.

Кључне речи: совјетски филмови, филмски репертоар, Друштво за културну сарадњу Југославије са СССР-ом

Промена власти у Југославији током Другог светског рата означила је раскид са старим устројством државе и друштва и организовање по новом, совјетском моделу. На пољу културе важну улогу у преносу совјетског модела, пропагирању совјетске културе и науке, обликовању нове и преобликовању старе културне елите имало је Друштво за културну сарадњу Југославије са Совјетским Савезом. Друштво је основано 14. јануара 1945. године и до новембра 1946. године управу је предводио Родољуб Чолаковић, да би га потом заменио Борис Зихерл. Радећи уз подршку југословенских власти, КПЈ и свих друштвених организација, Друштво је до 1948. године развило читав низ поља у оквиру којих је ширена позитивна слика о совјетском социјалистичком друштву и успесима совјетске државе. За ту сврху коришћена су предавања домаћих чланова и совјетских гостију, организоване су изложбе, пројекције филмова, концерти, представе, радио-емисије, курсеви руског језика, осниване библиотеке и читаонице, издаване брошуре и часописи, приређиване приредбе и приједи, књижевне вечери, комеморације, сусрети писаца, сликара, научника... При том су приступи југословенском грађанину, кога је требало упознати и зближити са првом земљом социјализма, често комбиновани ради постизања потпуног ефекта – требало је свуда стићи и задовољити свачији укус.

У тим активностима Друштво је зависило од везе са својим совјетским панданом, Свесавезним друштвом за културне везе са иностранством (Всесо-

юзное общество культурной связи с границей – ВОКС), путем кога је ишла линија снабдевања совјетским материјалима.¹

Прву филмску пројекцију Друштво је организовало у марту 1945. године. Тада су приказани филмови *Чапајев*, *У 6 сати увече после победе* и *Иван Грозни*. Филм *Чапајев* приказан је у част режисера браће Васиљевих. Они су се том приликом обратили публици од око 1.200 Београђана, која је одговорила „бурним овацијама величанственој победи словенских народа над немачким освајачима и вођама наших народа другу Стаљину и другу Титу“. Друга два филма приказана су за представнике Владе, дипломатског кора и уметничких кругова. Тек после тих затворених пројекција, филмови су приказивани у београдским биоскопима за осталу публику.² Принцип да се филмови приказују најпре за представнике власти, а тек потом за публику одржао се и надаље, мада имамо сасвим мало података о таквим догађањима током 1945. године, јер су ратне прилике отежавале везу са СССР-ом. У Друштву су свакако били свесни значаја филма, те су током пролећа од ВОКС-а тражили веће и чешће пошиљке, пошто се у земљи осећао њихов недостатак. Зато су писали да „има још много крупних центара у којима још није приказан ниједан совјетски филм иако је од њиховог ослобођења прошло већ неколико месеци“.³ Да је тај недостатак био драматичан за нове југословенске власти сведочи и интервенција амбасадора у Москви Владимира Поповића, који је 1. октобра 1945. године, између осталих захтева, тражио од ВОКС-а да увећа совјетске пошиљке филмова. Поповић је тада навео да је у Чехословачку послато много више филмова него у Југославију, да је Југославија прекинула раније уговоре са Енглеском о приказивању филмова и да ће се „ускоро наћи у веома тешком положају ако не увећа увоз совјетских филмова“.⁴

Поред проблема са набавком совјетских филмова, током 1945. године пред Друштвом се поставило и питање разграничења делатности са Државним филмским предузећем. Друштво је филмове набављало преко ВОКС-а за своје потребе, а предузеће их је директно увозило и једино је било овлашћено и опремљено за обраду и приказивање филмова у Југославији. Како је совјетских филмова било мало током прве године сарадње са СССР-ом, а потребе

¹ Улога ВОКС-а била је, заправо, много већа. Поред доставе материјала, ВОКС се бавио и организовањем совјетских гостовања, усмеравањем и праћењем активности у Југославији и целој Источној Европи.

² Архив Југославије (даље: АЈ), фонд Друштва за културну сарадњу Југославије са СССР-ом (несрећен, даље: 524), Извештај Друштва Југославије за март 1945. године.

³ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за мај 1945. године.

⁴ Государственный Архив Российской Федерации, фонд 5283, опис 2а, дело 31, лист 140, Из дневника референта Балканских земаља Ваљејева, Е В. [даље: ГА РФ, ф 5283, о 2а, д 31, л 140]. Амбасадор Поповић је том приликом упозоравао на низак ниво културне сарадње СССР-а и Југославије, а питање совјетских филмова узето је као пример.

су биле огромне, биоскопи из унутрашњости су се за нове наслове обраћали директно Друштву.⁵ Проблем је решен у корист Државног филмског предузећа, с којим је Друштво успоставило блиску сарадњу. Све филмове добијене преко ВОКС-а Друштво је слало предузећу на превођење, тј. титловање и даљу дистрибуцију по биоскопима Југославије. За то је добијало половину износа који су биоскопи плаћали предузећу.⁶ У превођењу филмова било је и проблема, па је тако *Совјетска Јерменија* остала непреведена, јер је била синхронизирана на јерменски језик, који нико у Београду није умео да преводи. Исте, 1947. године предузеће је у својој архиви задржало совјетски филм *Професор Малок*, јер је био „забрањен за приказивање“.⁷

Када се линија снабдевања филмовима из СССР-а поправила, Друштво је наставило да своје копије користи као пропагандно средство. У мају 1946. године тражило је од ВОКС-а „прве копије нових совјетских филмова“ да би организовало „затворену премијеру таквих филмова за Владу ФНРЈ, Амбасаду СССР-а, чланове Президијума Народне скупштине, Владу Народне Републике Србије, генерале и више официре Југословенске армије, остале представнике владиних органа, дипломатског кора, научних, културних и одговарајућих друштвених организација и на тај начин свечано обележило појављивање новог совјетског филма“.⁸ По том систему Друштво је у децембру 1946. организовало свечано приказивање совјетских „колорисаних“ филмова у биоскопу *Београд*.⁹ У јесен 1947. године извештаји помињу читав низ пројекција филмова у Београду, а потом и у Нишу, све у организацији Друштва Србије. И овде су одвајане пројекције за руководство и чланове Друштва, али и за ученике средњих школа, пионире, студенте. Документи показују да је у првој половини 1948. године у Београду било 48, Нишу 25, Вршцу 9 и Новом Саду 2 овакве филмске представе.¹⁰ Сваку представу пратио је посебан реферат. Пројекције у Београду организоване су најчешће у сали Дома совјетске културе. Ту се активност Друштва поклапала са активностима Дома и совјетске амбасаде.

Филм је често коришћен и као допунско средство у другим активностима Друштва, које је тежило да достигнућа СССР-а представи на што више поља.

⁵ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за јун 1945. године.

⁶ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за мај 1946. године. Да је тај договор функционисао у пракси сведоче уплате Филмског предузећа Друштву. Једна о уплата, на износ од 32.946 динара (50% наплаћене најамине) за приказивање филмова у децембру 1947, уплаћена је у фебруару 1948. године (АЈ, 524, Допис Предузећа за увоз, извоз и дистрибуцију филмова Друштву Југославије од 6. фебруара 1948. године).

⁷ АЈ, 524, Писмо Увозног филмског предузећа Друштву за културну сарадњу Југославије и СССР-а од 4. априла 1947. године.

⁸ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за мај 1946. године.

⁹ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за децембар 1946. године.

¹⁰ АЈ, 524, Непотписан и недатиран статистички преглед активности Друштва Србије за прву половину 1948. године.

Тако су при организацији изложби често у посебној сали приређиване пројекције, као што је то било на изложби *Братство народа СССР-а* у августу и септембру 1945. године. За ту прилику обезбеђени су пројекциони апарат, кинооператери и филмови из „Београдског кинематографског друштва“.¹¹ У Вировитици је пре отварања изложбе *Снага и победа Црвене армије* приказан филм *Један дан у СССР-у*.¹²

Пројекције филмова помињу се и при оснивању нових одбора у унутрашњости и као допуна појединим предавањима, најчешће предавањима о филму у СССР-у, при чему је пројекција била илустративна. Филмови су, у оквиру других приредби, приказивани и радницима који су у Железнику градили нову фабрику (Иво Лола Рибар).¹³ Такође, пројекције су организоване током 1948. године за радне бригаде на градњи аутопута Београд–Загреб (укупно 11 пројекција са 16.150 гледалаца), као и за бригаде на градњи пруге кроз Панчевачки рит (девет пројекција за 4.950 омладинаца). Друштво Србије је исте године у унутрашњост Србије слало и покретну киноапаратуру (кинопередвижку), натоварену на камион ради приказивања филмова по селима – „тако да су нека села по први пут видела биоскоп“. У околини Крушевца одржане су 32 представе са 15.000 гледалаца, у околини Ниша 27 са 15.600 гледалаца, код Крагујевца 8 са 4.000 гледалаца, у Вршцу 16 са 10.000 гледалаца.¹⁴ Опис једног од тих путовања из новембра 1948. године оставио нам је Феодор Киселички, један од секретара Друштва. Он је са покретном киноапаратуром обишао села око Ниша и Крагујевца. После повратка саставио је детаљан извештај и оставио неколико запажања о даљем раду на терену. Према његовим подацима, носили су са собом пет совјетских филмова: *Песма колхозних поља*, *Парада Црвене армије на дан 1. маја 1947. године*, *Лењин у Октобру*, *Журнал Цицин* и *Слет пионира у Грузији*. По селима су држали предавања и приказали неке од наведених филмова.

Пут је изгледао овако:

„24. октобра, Доња Трнава, присутно 200. Горња Трнава, присутно 500.

25. октобар, Веле Поље, присутно 250. Палиградич, присутно 200. Миљковац, две претставе, једно за ученике из Палине, присутно 150, а друго за Миљковчане, присутно 350, и Горња Топоница, присутно 550.

¹¹ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за септембар 1945. године.

¹² АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за октобар 1946. године.

¹³ АЈ, 524, Извештај Друштва Југославије за јул 1947. године.

¹⁴ АЈ, 524, Извештај секретара Друштва за културну сарадњу са СССР-ом на седници од 23. марта 1949. године; Иначе, употреба покретних кинопројектора била је често коришћена 1948. године. *Југославија филм* користила је шест таквих апаратура за приказивање филмова међу градитељима ауто-пута *Братство и јединство* (овде има преклапања са активностима Друштва Србије), док је само у прва три месеца 1948. године 19 „патујућих биоскопа“ приказало 309 представа у унутрашњости „Србије, Војводине, Косова и Метохије“. Њих је погледало више од 62.000 људи (*Југославија–СССР*, број 33, јул 1948, стр. 35).

26. октобар, Хум, присутно 150. Каменица, присутно 200. Доњи Матејевац, присутно 300, Горњи Матејевац, присутно 2000, и у Нишу у мостовској радионици, присутно 120.

27. октобар, Горња Врежина, присутно 120, Ореовац, присутно 500, Малча, присутно 900.

28. октобар, дали две приредбе у два нишка предузећа и то у циглани *Теле-Кула*, присутно 200 и у Р. Р. предузећу које је у изградњи за грађевинске раднике, присутно 400.

29. октобар, Тасковићи, присутно 300, Гацин Хан, присутно 700 и Гркиња, присутно 1000.

30. октобар, Горњи Варбеш, присутно 250, Доњи Варбеш 500, Топоница (Заплан), присутно 500.

31. октобар, Доњи Душник, присутно 250, Драговље, давали две претставе, једну дневну било је присутно 300, ово се давало у сали, и једну вечерњу, било је присутно 2200, под ведрим небом. У Драговљу је био сабор, на којем су били и сељаци из околних села, и Личје, исто вече око 20 часова, присутно 900.

1. новембар, Јелашница, присутно 500.

2. новембар, дан одмора и спремање за пут за Крагујевац.

3. новембар, Белошевац, присутно 450, и Корман, присутно 600.

4. новембар, Десимировац, присутно 250. Било је предвиђено да се одржи и у Ћумићу, али је обавештавање било погрешно.

5. новембар, дали смо три ђачке претставе. Једну за женску гимназију, другу за мешовиту гимназију и трећу за учитељску школу. Укупно присутно 1400 ђака. Увече под ведрим небом дали претставу за Војни завод *Црвена застава*. Присутно 1200.

6. новембар, Коњуша 200, Топоница 100.

7. новембар, повратак у Београд.“

Киселички се позитивно изјаснио о таквом начину рада и тражио је да се такви камиони и апаратура набаве за свако републичко друштво и да се филмови по селима, према направљеном плану, приказују током целе године. О пријему код сељака каже да „у селима где смо давали под ведрим небом у буквалном смислу дошли су сви становници заједно са децом. Као захтев и жељу често смо чули да се спомиње ратни филм. Треба увек понети и један ратни филм“¹⁵.

Нажалост, немамо извештаје са ранијих пројекција из унутрашњости иако има понеких штурних помена, попут пројекција филмова по селима Босне у току изградње пруге за транспорт дрвета током 1947. године. Из овога видимо да су предлози Киселичког дошли са закашњењем (новембар, 1948. године) и да вероватно нису примењени.

¹⁵ АЈ, 524, Феодор Киселички, Извештај са пута по Србији од 17. 11. 1948. године.

Када је реч о укупном броју филмских представа које је организовало Друштво, подаци су непоуздани. Први проблем представља чињеница да су се активности Друштва често преклапале са активностима совјетске амбасаде и Дома совјетске културе; односно, већина пројекција била је организована заједнички. После раскола 1948. године дешавало се да у извештајима о раду исте филмске пројекције наводе Друштво и Дом совјетске културе, али једни друге не помињу, па је питање како их разграничити. Типичан пример су пројекције у унутрашњости Србије организоване током јесени 1948. године, међу њима и оне које је описао Феодор Киселички.¹⁶

Други проблем представља непоузданост података којима је баратала југословенска страна после резолуције Информбироа. Први такав преглед састављен је одмах после јунског раскида и он наводи 48 филмских пројекција у Београду током јануара – јуна 1948. године.¹⁷ Међутим, већ на седници секретара Друштва од 23. марта 1949. помиње се укупно 127 пројекција у Београду са 76.000 гледалаца за целу 1948. годину.¹⁸ То би значило да је после Резолуције Информбироа приказано скоро дупло више совјетских филмова него пре ње. Један каснији преглед целокупних активности Друштва наводи да је у Београду током 1948. године била 171 пројекција совјетских филмова и још 175 у унутрашњости.¹⁹

Очигледно је да се до таквих бројева долазило збрајањем разних активности, различитих установа, на различитим нивоима, са циљем да се преувелича напор југословенске стране. Циљ је био да се добије још један аргумент у пропагандном сукобу са СССР-ом. Стога се чини да је боље окренути се подацима које наводе месечни извештаји Друштва, који су, иако непотпуни, ближи догађајима и дају поузданију слику.

¹⁶ ГА РФ, ф 5283, о 22с, д 593, л 205, Извештај о раду ВОКС-а у Југославији за 1948. годину. Извештај помиње да је Дом совјетске културе у периоду август – новембар 1948. године са покретном киноапаратом организовао пројекције филмова на изградњи пруге Панчево–Кшивари, у селима код Вршца, Ниша, Крушевца, Новог Сада и других градова. У селима у околини Ниша помиње се 29 пројекција. Очигледно су у питању исте активности које наводи Друштво Србије у свом извештају.

¹⁷ АЈ, 524, Непотписан и недатиран статистички преглед активности Друштва Србије за прву половину 1948. године; Већ смо наводили ове податке и делују нам веродостојно, јер се умногоме поклапају са месечним извештајима Друштва.

¹⁸ АЈ, 524, Извештај секретара Друштва за културну сарадњу са СССР-ом на седници од 23. марта 1949. године.

¹⁹ Милорадовић, Горан, *Совјетски културни утицаји у Југославији 1945-1955. године*, Београд 2009, стр. 241. (рукопис докторске дисертације одбрањене на Филозофском факултету у Београду, 27. новембра 2009. године под менторством проф. др Мирослава Јовановића)

**Прилог бр. 1: Филмске представе 1945 – јануар 1948,
реконструкција према извештајима Друштва**

Датум	Место	Филм	Остало
20. март 45.	Београд	<i>Чапаяев</i>	у част режисера браће Васиљевих, присутно 1.200 грађана
21. март 45.	Београд	<i>У 6 сати увече после победе</i>	за представнике Владе и дипломатског кора
28. март 45.	Београд	<i>Иван Грозни</i>	за представнике Владе и дипломатског кора
26. август – 13. септембар 45.	Београд	<i>Јерменски концерт Рад у машинском цеху Кировског завода на Уралу Празник 1. мај Парада победе Јубилеј Маршал Тито у Москви Бенеш у Москви Обнова Стаљинграда Виборшки крај Лењин у Октобру</i>	у оквиру изложбе <i>Братство народа СССР-а</i>
мај 46.	Загреб	<i>Закон великой любви</i>	у оквиру реферата <i>25 година совјетске кинематографије</i>
јун 46.	Загреб	<i>Детинство Максима Горког</i>	у оквиру обележавања 10 година од смрти Максима Горког
јул 46.	Осијек	<i>Депутат</i>	уз реферат <i>Филм и биоскоп у совјетском друштву</i>
октобар 46.	Загреб	<i>Александр Покрышкин – трижды герой советского союза Народные пляски народов СССР</i>	у оквиру предавања Сремца, <i>Совјетски режисери</i>
октобар 46.	Вировитица	<i>Один день в СССР</i>	у оквиру отварања изложбе фотографија <i>Снага и победа Црвене армије</i>

децембар 46.	Београд	<i>Младост наше отаџбине</i> <i>Камени цвет</i>	свечане пројекције совјетских „колорисаних филмова“ награђиваних у Кану, за представнике Владе, дипломатског кора, чланове Друштва, представнике синдиката...
јануар 47.	Београд	<i>Чапајев</i>	вече Чапајева
јануар 47.	Загреб	<i>Младост наше отаџбине</i>	у оквиру предавања <i>Совјетска кинематографија</i>
март 47.	Скопље	<i>Острво белих птица</i>	две пројекције
мај 47.	Београд	<i>Новости науке и технике</i> <i>Спортски дан Москве</i> <i>Адмирал Нахимов</i>	за делегате на Конгресу Друштва Србије и чланове, 700 гледалаца
	Београд	<i>Спортски дан Москве</i> <i>Новости науке и технике</i> <i>Адмирал Нахимов</i> два дечја колорисана филма	за омладину, две пројекције по 600 гледалаца
јун 47.	Београд	<i>Глинка</i>	музички филм, пројекција за чланове Друштва
јун 47.	Загреб	<i>Син пука</i>	свечана премијера, 900 гледалаца
јун 47.	Петриња	<i>Здраво Москве</i>	прослава 800 г. Москве
јул 47.	Београд	<i>Глинка</i>	поновљена пројекција за чланове Друштва
јул 47.	Железник	<i>Орловска битка</i> <i>Совјетска</i> <i>Јерменија</i> <i>Млади таленти</i> <i>Сељани</i>	за раднике на изградњи фабрике, у оквиру других програма
август 47.	Београд	<i>Золушка</i> <i>Солистка балета</i> <i>Во имя жизни</i> <i>Наше сердце</i> <i>Гаврош</i> <i>Крестяне</i> <i>Третьяковская</i> <i>галерея</i> <i>По военно-грузинской дороге</i>	бесплатне пројекције Друштва Србије у ДСК, по неколико пројекција

септембар 47.	Београд	<i>Морској ястреб</i> <i>Курузов</i> <i>Дело Артамоновых</i> <i>Последняя ночь</i> <i>Лермонтов</i> <i>Глинка</i>	бесплатне пројекције Друштва Србије у ДСК, по неколико пројекција за чланове Друштва
октобар 47.	Београд	<i>Здравстуй Москва</i> <i>Насредин в Бихаре</i> <i>Москва</i> <i>По воено-грузинской дороге</i> <i>Юнные таланты</i>	бесплатне пројекције Друштва Србије у ДСК, за чланове, и ученике средњих и занатских школа
октобар 47.	Вршац	<i>Крестяне</i> <i>Советская Армения</i> <i>По воено-грузинской дороге</i> <i>Юнные таланты</i>	у оквиру изложбе <i>Фискултурна парада у Москви</i>
октобар 47.	Нови Сад	<i>Клятва</i>	за масовне организације
новембар 47.	Београд	<i>Ленин в 1918. году</i>	за занатске школе
		<i>Москва</i> <i>Физкултурный парад</i>	за руководство Друштва
новембар 47.	Нови Сад	<i>Клятва</i>	
новембар 47.	Сплит	<i>Октябрьская революция</i>	
		<i>Кощей бессмертный</i>	за пионире
новембар 47.	Петриња	<i>Иван Грозный</i>	уз предавање о филму
децембар 47.	Београд	<i>Секретарь райкома</i>	у организацији Савезног друштва, поводом прославе 20 година СССР-а
децембар 47.	Београд	<i>Золушка</i>	за занатске школе
		<i>Весна</i>	за руководство Друштва
		Медицинско научни филм	за медицинску секцију, лекаре и студенте
децембар 47.	Ниш	<i>Чкалов</i> <i>Черовички</i> <i>Глинка</i>	
јануар 48.	Босански Нови	<i>Лењин у Октобру</i>	

Прилог бр. 2: Списак филмских пројекција у Београду у првој половини 1948. године према неименованом прегледу активности Друштва²⁰

Датум	Филм	Остало
14.1.48.	<i>Сеоска учитељица</i>	за руководиоце
24.1.48.	<i>Лењин у Октобру</i>	за чланове Друштва
28.1.48.	<i>Сеоска учитељица</i>	за чланове Друштва са уводним предавањем
30.1.48.	<i>Сеоска учитељица</i>	за женску и мешовиту Учитељску школу са уводним предавањем
11.02.48.	<i>Смотра младости</i> <i>Славица</i> <i>Велики диктатор</i>	за совјетске новинаре
17.2.48.	<i>Прослава 800 година Москве</i> <i>Марите</i>	за чланове Друштва
20.2.48.	<i>Велики преокрет</i>	за чланове Друштва
2.3.48.	<i>Живот биљака и животиња</i> <i>У свету кристала</i>	за Пољопривредно-шумарски факултет, III женску, II мушку, VI мушку гимназију
5.3.48.	<i>Подвиг обавештајца</i> <i>Прослава 800 година Москве</i>	за чланове
7.3.48.	<i>Пирогов</i>	за чланове Друштва
9.3.48.	<i>Пирогов</i>	за чланове Друштва
9.3.48.	<i>Пирогов</i> <i>Хирургија костију</i>	за медицинску секцију и лекаре
11.3.48.	<i>Тајна природе</i> <i>У свету кристала</i> <i>Живот биљака и животиња</i>	за студенте Филозофског факултета
16.3.48.	<i>На стражи</i>	за чланове Друштва
23.3.48.	<i>Плави путеви</i>	за чланове Друштва
24.3.48.	<i>У свету кристала</i> <i>Тајна природе</i>	за студенте Пољопривредног факултета
25.3.48.	<i>Третјаковска галерија</i>	за студенте Филозофског факултета
28.3.48.	<i>Међу људима</i>	за чланове Друштва
30.3.48.	Моји универзитети	за чланове Друштва
31.3.48.	<i>Дело Артаманових</i>	за чланове Друштва
2.4.48.	<i>Живот биљака и животиња</i> <i>Бело злато</i> <i>Тиха пољана</i>	за студенте Пољопривредно-шумарског факултета

²⁰ АЈ, 524, Непотписан и недатиран статистички преглед активности Друштва Србије за прву половину 1948. године.

7.4.48.	<i>Легенда о Сибиру</i>	за званице
10.4.48.	<i>На стражи</i>	за чланове Друштва
12.4.48.	<i>Без кривице криви</i>	за чланове Друштва
15.4.48.	<i>Без кривице криви</i>	за II женску гимназију
15.4.48.	<i>Без кривице криви</i>	за синдикалне подружнице Геодетске управе, Југометала, 29. новембра, Јуспада, Дома руских стараца
17.4.48.	<i>Без кривице криви</i>	за Учитељску школу
19.4.48.	<i>Руско питање</i>	за званице
21.4.48.	<i>Руско питање</i>	за чланове Друштва
27.4.48.	<i>Руско питање</i>	за народне посланике
28.4.48.	<i>Лењинград</i>	за народне посланике
6.5.48.	<i>Совјетска Башкирија Експедиција на Јужни пол</i>	за Дом ученика у привреди и синдикалне подружнице министарства Пољопривреде и Рударства
6.5.48.	<i>Без кривице криви цртани филм</i>	за синдикалне подружнице Правног и Економског факултета
9.5.48.	<i>Први мај у Београду Први мај у Москви О Цицину</i>	за сељаке у Рипњу
13.5.48.	<i>Миклухо Маклај</i>	за I женску гимназију
13.5.48.	<i>Миклухо Маклај</i>	за чланове Друштва
14.5.48.	<i>Миклухо Маклај</i>	за чланове Друштва
15.5.48.	<i>Здраво Москва</i>	за Пољопривредно-шумарски факултет у Земуну
28.5.48.	<i>Трећи удар</i>	за чланове Друштва
2.6.48.	<i>Алишер Навои</i>	за чланове са уводним предавањем
8.6.48.	<i>Операција мозга</i>	за лекаре
15.6.48.	<i>Александар Матросов</i>	за чланове Друштва
16.6.48.	<i>Третјаковска галерија и Рјепин</i>	за чланове Друштва
17.6.48.	<i>Путовање по СССР-у О самоделатности ученика у привреди</i>	за ученике у привреди
18.6.48.	<i>Један дан у СССР-у</i>	за чланове Друштва
19.6.48.	филмска представа	за синдикалну подружницу Института за међународну политику и право

23.6.48.	<i>Трећи удар</i>	за чланове Друштва
26.6.48.	<i>Спортски дан у Москви</i> <i>Млади таленти</i> <i>По Совјетском Савезу</i>	за синдикалну подружницу Правног факултета

Прилог бр.3: Списак филмских пројекција у унутрашњости Србије у првој половини 1948. године према неименованом прегледу активности Друштва²¹

Место	Датум	Филм
Ниш	јануар	<i>Међу људима, У име живота, Последња ноћ, Петар и Катарина</i>
	фебруар	<i>Дело Артаманових, Сигнал се није угасио, Велики преокрет, Наше срце</i>
	Март	<i>Насрадин у Бухари, Син Таџикистана (2 пута), Зоја (2 пута), Морски јастреб (2 пута)</i>
	Април	<i>Последњи табор (2 пута), Изборска страна, Пролеће</i>
	Мај	<i>Гаврош, Крстарица Варјаг</i>
	Јун	<i>Један дан у земљи која је победила, Максимова младост, Љермонтов, Подвиг обавештајца</i>
Нови Сад	Април	<i>Без Мираза, Миклухо Маклај</i>
Панчево	23.4.	<i>Без кривице криви</i>
Вршац	11.2.	<i>Двобој</i>
	12.2.	<i>Двобој</i>
	22.3.	<i>Лењин у Октобру</i>
	23.3.	<i>Лењин у Октобру</i>
	23.3.	<i>Лењин у Октобру</i>
	24.3.	<i>Лењин у Октобру</i>
	2.4.	<i>Међу људима</i>
	25.5.	<i>Путовање кроз земљу совјета</i>
	1.6.	<i>Путовање кроз земљу совјета</i>

²¹ АЈ, 524, Непотписан и недатиран статистички преглед активности Друштва Србије за прву половину 1948. године.

Summary

Marko Pejović

Soviet Feature films in Yugoslavia 1945–1948. distributed by the Society of Cultural Cooperation between Yugoslavia and the USSR

Soviet film shows in Yugoslavia after World War II was the part of the transition to the Soviet model of social organization and was under an ideological framework. One of the institutions of new Yugoslavia, which organized performances of Soviet films, was a Society of Cultural Cooperation between Yugoslavia and the USSR. Films were supplied by VOKS (All-Union Society for Cultural Relations with Foreign Countries) and were shown in the closed mode to the authorities, party members, trade unions, workers, students and pupils. Sometimes the film was used as a supplement to other activities of the Company, such as exhibitions and lectures. Although we can not determine the exact number, it is clear that since 1947, Soviet films were shown in large cities in Yugoslavia, and from 1948 – also in the villages. Clash of Communist parties of Yugoslavia and the USSR broke those ties in the field of culture, just the same as in other fields.